

ZORGZWAARTE
BEKOSTIGING

Handreiking productenboek

Ter ondersteuning bij de interne bedrijfsvoering

versie 2.0

Enschede, november 2009
AD/09/1931/imzhand

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Toepassing productenboek	4
3.	Het product	5
4.	Productenboek	7

BIJLAGEN

Bijlage 1	Kapstok vaststellen kernaspecten inhoud productenboek	9
Bijlage 2	Overzicht activiteiten	10
Bijlage 3	Voorbeeld productomschrijving	14

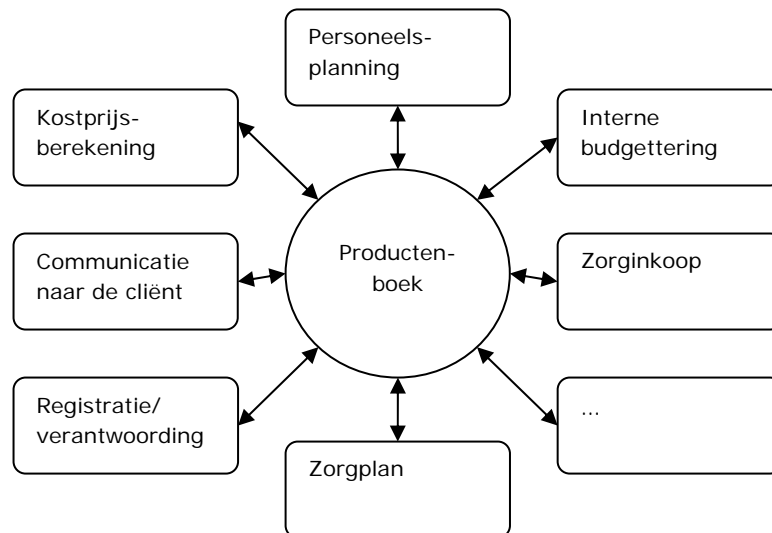
1. Inleiding

De manier waarop het ministerie van VWS zorginstellingen in Nederland bekostigd is veranderd. Vanaf 1 januari 2009 is de zorgzwaartebekostiging van kracht. Door de invoering van de zorgzwaartebekostiging, dienen zorgaanbieders verschillende aanpassingen door te voeren met betrekking tot de bedrijfsvoering. In het 'Stappenplan zorginstellingen' zoals dat is te vinden op www.zorgzwaartebekostiging.nl, zijn gewenste en noodzakelijke aanpassingen beschreven.

Een productenboek is een centrale bron van informatie die de interne bedrijfsvoering ondersteunt. De door cliënten gewenste zorg vormt het uitgangspunt voor het productenboek. De handreiking 'Productenboek' biedt u ondersteuning bij het opstellen en/of aanpassen van een productenboek.

2. Toepassing productenboek

Het productenboek dient als ondersteuning bij de interne bedrijfsvoering. Het productenboek is een gecentraliseerde bron van informatie met als doel verschillende bedrijfsprocessen/activiteiten te ondersteunen. Dit wordt weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 1. Toepassing productenboek

De door het productenboek te ondersteunen bedrijfsprocessen/activiteiten bepalen de inhoudelijke eisen die aan het productenboek worden gesteld. Met andere woorden, het doel dat de instelling nastreeft met het productenboek bepaalt welke elementen het productenboek moet bevatten. Omdat aan bedrijfsprocessen niet in iedere instelling op dezelfde manier een invulling wordt gegeven, kunnen deze eisen verschillen per instelling. De tabel in bijlage 1 kunt u gebruiken als kapstok om de vereiste inhoud van het productenboek vast te stellen.

3. Het product

De kern van het productenboek vormt 'het product'. U dient dan ook vast te stellen wat binnen uw instelling onder 'het product' wordt verstaan. Een product kan worden gezien als de activiteiten die worden aangeboden om aan de zorgvraag van een cliënt te voldoen. Een product kan één maar ook meerdere activiteiten omvatten.

De zorgvraag van een verblijfsgeïndiceerde cliënt wordt vertaald naar een zorgzwaartepakket, dit zorgzwaartepakket hoeft niet het product te zijn. Met de producten die uw instelling aanbiedt moet het echter wel mogelijk zijn om een invulling te geven aan het geïndiceerde zorgzwaartepakket. Afhankelijk van het detailniveau dat u kiest voor uw producten kan een cliënt dus gebruik maken van meerdere producten om de gehele zorgvraag te dekken.

Let op: het productenboek beschrijft producten voor de gemiddelde cliënt. In het zorgplan wordt de invulling die wordt gegeven aan het geïndiceerde zorgzwaartepakket op individueel cliëntniveau verfijnd.

Een aantal voorbeelden van uitgangspunten van producten zijn:

- Het zorgzwaartepakket.
- De componenten (woonzorg, dagbesteding en behandeling) die deel uitmaken van het zorgzwaartepakket.
- De in het zorgzwaartepakket opgenomen AWBZ-functies.
- Activiteiten.
- Specifiek door de zorgaanbieder geformuleerde producten.
- Een combinatie van de reeds genoemde producten.

In onderstaande tabel wordt de koppeling tussen het product en het zorgzwaartepakket weergegeven. Onder het kopje 'product' kan dus ook bijvoorbeeld 'Wonen met begeleiding' als product vermeldt staan.

Product			ZZP (VG)						
Component	Functie	Activiteit	1	2	3	4	5	6	7
Woonzorg	BG-individueel	...	X	X	X	X	X	X	X
		PV			X	X	X	X	X
		Roepen voor opstaan			X	X	X	X	X
		Haren wassen			X	X	X	X	X
		Nagels knippen			X	X	X	X	X
		Et cetera			X	X	X	X	
	VP	...				X	X		X
Dagbesteding	BG-groep	...	X	X	X	X	X	X	X
Behandeling	BH	...			X	X	X	X	X

Tabel 1. Opbouw zorgzwaartepakket

In bijlage 2 kunt u een uitgebreider overzicht vinden met mogelijke activiteiten.

Let op: dit overzicht bevat arbitrair gekozen voorbeelden en vormt dus geen uitputtend overzicht.

4. Productenboek

Hoe ziet een productenboek er uit? Hier is geen eenduidig antwoord op te geven. Zoals reeds aangegeven dient iedere instelling zelf te bepalen:

1. welke inhoudelijke eisen aan het productenboek worden gesteld (hoofdstuk 2);
2. wat onder een product wordt verstaan (hoofdstuk 3).

Een productenboek kan beginnen met het beschrijven van de algemene visie op zorg van de zorgaanbieder, de doelen die worden nagestreefd, de cliëntgroepen die men wil bedienen et cetera. Uiteraard worden de te leveren producten opgenomen. Daarnaast kan een locatiegids bruikbaar zijn wanneer beschreven wordt welke producten op welke locatie worden geleverd. Het productenboek kan ook gebruikt worden om een aantal zaken op organisatieniveau te omschrijven, bijvoorbeeld welzijnsactiviteiten en organisatie van de nachtdienst.

Met de producten uit het productenboek wordt een invulling gegeven aan de zorgzwaartepakketten. In het productenboek kan volgens tabel 1 worden aangegeven welke producten worden geleverd en hoe deze kunnen worden gekoppeld aan een zorgzwaartepakket.

Vervolgens worden de afzonderlijke producten indien van toepassing verder uitgewerkt. Navolgend is hiervoor een format opgesteld. Dit format kunt u zelf aanpassen dan wel verder uitwerken voor uw instelling. In bijlage 3 is een voorbeeld van een uitwerking opgenomen.

Het format bestaat uit drie hoofdonderdelen, namelijk:

1. ALGEMEEN

Hier wordt een globale omschrijving gegeven van het product en worden zowel de doelen als de doelgroep van het product beschreven.

2. LEVERINGSWIJZE

Hier wordt nader ingegaan op de manier waarop het product wordt geleverd. Aspecten zoals groepsgrootte, doorlooptijd, frequentie, hulpaanbod, locatie en betrokken deskundigheidsniveaus worden nader omschreven.

3. PRODUCTENMATRIX

Afhankelijk van de inhoudelijke eisen die aan het productenboek worden gesteld, kunnen in deze matrix bepaalde aspecten nader worden omschreven. Zo kan het voor de kostprijsberekening noodzakelijk zijn om inzicht te hebben in de mate waarin een beroep wordt gedaan op medewerkers met een bepaald deskundigheidsniveau. In de matrix kunt u dan bijvoorbeeld weergeven dat een verpleegkundige is betrokken bij de levering van het product en het aantal minuten dat de verpleegkundige is betrokken bij de levering van het product.

Daarnaast is het ook mogelijk om in het productenboek een matrix op te nemen waarin alle producten die door de instelling worden geleverd, zijn weergegeven.

PRODUCTNAAM			
Toelichting: het volgens paragraaf 1.3 vastgestelde product bepaalt de productnaam. Dit kan zijn: VG 1, woonzorg, verpleging, wonen met begeleiding, et cetera.			
ALGEMEEN			
OMSCHRIJVING			
Hier wordt een globale omschrijving gegeven van het product.			
DOELGROEP			
Bij dit onderdeel wordt de doelgroep waarop het product zich richt beschreven. Bij deze beschrijving dient de problematiek van de doelgroep als uitgangspunt.			
DOELEN			
Aanvullend op de omschrijving worden hier de specifieke doelen die met het product worden nagestreefd, geformuleerd.			
LEVERINGSWIJZE			
GROEPSGROOTTE			
Een product kan in een groep worden geleverd. Bij dit onderdeel wordt aangegeven welke groeps grootte bij de levering van een product wordt gehanteerd.			
DOORLOOPTIJD		Bijvoorbeeld maximaal 2 jaar	
Bij dit onderdeel wordt de termijn aangegeven waarin het product wordt aangeboden; is er sprake van een eenmalig aanbod, een periodieke levering of wordt het product gedurende langere tijd continu geleverd?			
FREQUENTIE/INTENSITEIT		Bijvoorbeeld drie keer per dag (ochtend, middag, avond)	
Bij dit onderdeel wordt aangegeven hoe vaak en eventueel op welke momenten het product, dan wel de activiteiten die onder het product vallen, worden geleverd aan de cliënt. Oftewel: hoe intensief vindt de zorglevering plaats?			
HULPAANBOD			
Bij dit onderdeel worden de belangrijkste kenmerken van het hulpaanbod beschreven.			
LOCATIE GELEVERDE ZORG		Bijvoorbeeld locatie A, afdeling B	
Bij dit onderdeel wordt aangegeven op welke locaties/afdelingen het product wordt aangeboden.			
BETROKKEN DESKUNDIGHEIDS-NIVEAU('S)/DISCIPLINEMIX		Bijvoorbeeld verpleegkundige, verzorgende	
Bij de levering van een product kunnen meerdere medewerkers met verschillende deskundigheidsniveaus betrokken zijn. Bij dit onderdeel wordt aangegeven welke disciplinemix betrokken is bij de levering van het product. Optie is om ook de bijbehorende FWG-schaal te benoemen, zodat de betrokken deskundigen ook voor bijvoorbeeld de financiële afdeling herkenbaar zijn.			
PRODUCTENMATRIX			
PRODUCT	EVENTUELE NADERE OPSPLITSING IN ACTIVITEITEN	DISCIPLINEMIX	TIJD
Product A	Activiteit 1	Verpleegkundige	5 minuten
		Verzorgende	3 minuten
	Activiteit 2	Verpleegkundige	8 minuten
Et cetera	Et cetera	Et cetera	Et cetera

Tabel 2. Format productomschrijving

	Te ondersteunen proces						
	Kostprijs- berekening	Personeels- planning	Interne budgettering	Communicatie cliënt	Intake/ Zorgplan	Zorginkoop	Registratie/ verantwoording
Kernaspecten inhoud							
Algemene beschrijving van de doelgroep, de doelen en het product				X	X	X	X
Groepsgrootte	X	X		X	X	X	X
Doorlooptijd				X	X	X	
Frequentie/Intensiteit		X	X	X	X	X	X
Locatie geleverde zorg		X	X	X	X	X	X
Betrokken deskundigheidsniveau/disciplinemix	X	X			X	X	X
<i>Productenmatrix:</i>							
Eventuele nadere opsplitsing in activiteiten	X	X	X	X	X	X	X
Benodigde tijd per product/daaronder uit te voeren activiteit	X	X				X	X
Kostprijs	X		X	X		X	
Tarieven ZZP's	X		X			X	

Tabel 1.1. Kapstok vaststellen kernaspecten inhoud productenboek

Persoonlijke Verzorging

De functie Persoonlijke Verzorging is gericht op activiteiten op het gebied van de dagelijkse levensverrichtingen in de vorm van persoonlijke zorg (Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2009). Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten. Bij deze activiteiten kan het gaan om het ondersteunen bij of het overnemen van activiteiten, het stimuleren om de activiteiten zelf te doen of het aanleren van de activiteiten (Beleidsregels indicatiestelling AWBZ 2009).

 Opstaan

 Aankleden

 Toiletgang

 Wassen aan wastafel

 Wassen in bed

 Douchen

 Scheren

 Gebitsverzorging

 Nagels knippen

 Zich verplaatsen in zit- of lighouding

 Aanbrengen en verwijderen hulpmiddelen (steunkousen, rolstoel, korset, et cetera)

 Nuttigen voeding (ontbijt/warme maaltijd/overig)

 Zalven

 Inspectie van de intacte huid op (dreigende) vervormingen, ontstekingen en/of infecties

 Druppelen/sprayen

 Vernevelen

 Medicijnen controleren en uitdelen (inclusief aftekenen).

 Medicijnen toedienen.

Tabel 2.1. Overzicht mogelijke activiteiten PV

Verpleging

De functie Verpleging is gericht op herstel of voorkoming van verergering van een aandoening, beperking of lichamelijke handicap. (Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2009). Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke handelingen/activiteiten. Bij deze activiteiten moet worden gedacht aan:

- 1. Uitvoeren van voorbehouden handelingen en andere activiteiten die tot de functie Verpleging horen, die in opdracht van de huisarts uitgevoerd worden.*
 - 2. Het aanleren en/of begeleiden van een cliënt bij het uitvoeren van verpleegkundige handelingen. (Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2009).*
-

Decubituspreventie

Decubitusbehandeling

Wondverzorging

Toedienen van zuurstof

Uitzuigen trachea, mond/keelholte

Temperatuur meten/pols tellen/controle ademhaling/controle gewicht

Controle huid/vochthuishouding/uitscheiding urine/faeces

Bloeddruk meten

Injecteren

Inbrengen infuus

Inbrengen sondes

Katheteriseren

Blaasspoelen

Manueel faeces verwijderen

Inbrengen rectum canule

Verwisselen van de buitencanule

Epidurale/spinale pijnbestrijding

Intraveneuze medicatie- vocht- en voedingtoediening

Drainage maag/thorax

Fototherapie

Tabel 2.2. Overzicht mogelijke activiteiten VP

Begeleiding (BG)

Vanaf 1 januari 2009 zijn de functies Ondersteunende en Activerende Begeleiding en Behandeling geherformuleerd tot de functies Begeleiding en Behandeling.

Begeleiding richt zich op het bevorderen van zelfredzaamheid en is bestemd voor mensen met matige/zware beperkingen.¹ De functie Begeleiding kan (deels) zijn aangewezen als is vastgesteld dat Behandeling geen adequate oplossing biedt om de zelfredzaamheid en integratie in de samenleving van de verzekerde te bevorderen of te handhaven. (Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2009).

Begeleiding kan individueel of in groepsverband plaatsvinden. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van gestructureerde dagprogramma's. Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten.

 Probleem oplossen, besluiten nemen en gevolgen inschatten

 Initiëren en uitvoeren eenvoudige taken (eten maken/was doen)

 Dagelijkse routine regelen: structuur in dagindeling

 Dagelijkse bezigheden: activiteiten plannen/uitvoeren

 Hulp bij de afhandeling van financiële en/of administratieve zaken

 Vrijtijdsondersteuning

 Communicatie: een gesprek voeren

 Begeleiden bij fysiek, agressief of gewelddadig gedrag

 Toezicht houden

 Helpen bij formuleren van doelen/bijstellen doelen

 Begeleiden bij pijn

 Begeleidende gesprekken

 Oefenen met aangeleerde vaardigheden

 Hulpmiddelen voor communicatie leren gebruiken (tel/computer/et cetera)

 Gezinsbegeleiding (pedagogisch; psychiatrisch of begeleiding van multiprobleem gezinnen)

Tabel 2.3. Overzicht mogelijke activiteiten BG

¹ Voor cliënten die intramuraal verblijven wordt de omvang van de functies OB en AB automatisch omgezet in BG.

Behandeling (BH)

Behandeling omvat behandeling van specifiek medische, specifiek gedragswetenschappelijke of specifiek paramedische aard gericht op herstel of voorkoming van verergering van een somatische of psychogeriatrische aandoening of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke handicap, te verlenen door een instelling (Artikel 8 Besluit zorganspraken).

Behandeling is gericht op het herstel of voorkomen van verergering van de aandoening of handicap of het ontstaan van een aan de aandoening gerelateerde stoornis al dan niet door het aanleren van vaardigheden en/of gedrag. Voor het bieden van de behandeling is specifieke deskundigheid van een AWBZ-behandelaar nodig (Beleidsregels Indicatiestelling AWBZ 2009).

Onderstaand is een overzicht opgenomen van mogelijke activiteiten.

Medische zorg

Fysiotherapie

Logopedie

Ergotherapie

Dietiek

Sociale vaardigheidstraining

Psychomotorische therapie

Speltherapie

Creatieve therapie

Speltherapie

Beeldende- en muziektherapie

Tabel 2.4. Overzicht mogelijke activiteiten BH

PRODUCTNAAM
Wonen met begeleiding
ALGEMEEN
<p>OMSCHRIJVING</p> <p>Het gaat om een wonen met begeleiding variant voor cliënten die ondersteuning behoeven bij het zetten van de stap naar zelfstandig wonen. Het begeleidingstraject bestaat uit twee fasen; een aanlooffase en een daarop volgende woonfase.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Aanlooffase In de aanlooffase bestaat het hulpaanbod uitsluitend uit begeleiding. Deze begeleiding wordt aan de cliënt geboden door een vaste woonmaatschappelijk werker die samen met de cliënt het wonen voorbereidt. ■ Woonfase In de woonfase bestaat het hulpaanbod uit een combinatie van wonen en begeleiding. De cliënt krijgt een reguliere huurwoning ter beschikking. Wat betreft de begeleiding houdt de cliënt in principe dezelfde woonmaatschappelijk werker, die de cliënt nu bezoekt in de woonsituatie.
<p>DOELGROEP</p> <p>Cliënten met een lichte tot matige verstandelijke beperking die begeleiding behoeven bij het zelfstandig wonen en voldoende perspectief hebben om binnen ongeveer anderhalf jaar geheel zelfstandig te wonen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Leeftijd: vanaf 18 jaar. ■ Geslacht: zowel vrouwen als mannen. ■ Gezinssituatie: alleenstaanden, alleenstaande ouders, gezinnen. <p>Om in aanmerking te komen voor dit product is een verblijfsindicatie vereist.</p>
<p>DOELEN</p> <p>Cliënten die nog niet in staat zijn om zelfstandig te wonen dusdanig begeleiden dat binnen ongeveer anderhalf jaar geheel zelfstandig gewoond kan worden.</p>
LEVERINGSWIJZE
<p>GROEPSGROOTTE </p> <p>Dit product wordt individueel aangeboden.</p>
<p>DOORLOOPTIJD</p> <p>De duur van de aanlooffase is afhankelijk van de snelheid waarmee de randvoorwaarden geregeld kunnen worden en verschilt per cliënt.</p> <p>De duur van de woonfase is maximaal 1 jaar (een standaardtermijn van zes maanden, met een mogelijke verlenging van nog eens maximaal zes maanden).</p>
<p>FREQUENTIE/INTENSITEIT</p> <p>De begeleidingsintensiteit varieert afhankelijk van de gezinssituatie, de zwaarte van de problematiek en de mate waarin hulp geboden moet worden binnen verschillende leefgebieden. Dit product betreft de reguliere woonbegeleiding van gemiddeld 2,5 uur per week. Daarnaast zijn er nog de intensieve en preventieve woonbegeleiding, welke worden beschreven in afzonderlijke producten.</p>
<p>HULPAANBOD</p> <p>Het hulpaanbod van dit product is gericht op het bieden van hulp, toezicht en sturing ten aanzien van de <i>psychosociale/cognitieve</i> functies, met name waar het gaat om geheugen en denken en het psychosociaal welbevinden. Ten aanzien van de <i>sociale redzaamheid</i> wordt toezicht en stimulatie geboden en soms hulp. Ten aanzien van <i>ADL</i> en <i>mobiliteit</i> wordt aan de cliënten doorgaans geen hulp geboden. Het hulpaanbod van dit product wordt <i>voortdurend in de nabijheid</i> geleverd en uit zich bijvoorbeeld in (waar mogelijk) vermaatschappelijking, gericht op <i>stabilisatie of ontwikkeling</i>.</p>

PRODUCTNAAM			
Wonen met begeleiding			
LOCATIE GELEVERDE ZORG			
De woningen liggen verspreid over de stad. Het wonen met begeleiding wordt in zelfstandige woningen geboden. De maximale capaciteit bedraagt 60 plaatsen.			
BETROKKEN DESKUNDIGHEIDSNIVEAU('S)/DISCIPLINEMIX			
<ul style="list-style-type: none"> ■ Woonmaatschappelijk werker 			
PRODUCTENMATRIX			
PRODUCT	EVENTUELE NADERE OPSPLITSING IN ACTIVITEITEN	DISCIPLINEMIX	TIJD
Wonen met begeleiding	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ondersteuning met betrekking tot financiën 	Woonmaatschappelijk medewerker	1 maal per week 15 minuten per week
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ondersteuning bij het regelen van dagelijkse routine: structuur in dagindeling ■ Ondersteuning bij het plannen van dagelijkse bezigheden ■ Ondersteuning bij het initiëren van eenvoudige taken (eten maken/was doen) 	Woonmaatschappelijk medewerker	90 minuten per week
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vrijtijdsondersteuning 	Woonmaatschappelijk medewerker	1 maal per week 30 minuten per keer

Tabel 3.1. Voorbeeld productomschrijving